

10. SADARBĪBA, PARTNERĪBA, KOORDINĀCIJA

Sadarbības mērķi.

LBNDV sadarbība ir noteikta kā sekmīga novadpētniecības darba priekšnoteikums:

Bibliotēkas novadpētniecības darba priekšnoteikumi ir sadarbība, partnerība un koordinācija. Pirms novadpētniecības darba uzsākšanas apzināmas visas novada institūcijas, valsts iestādes un struktūras (bibliotēkas, arhīvi, muzeji, kultūras un izglītības iestādes u. t. t.), nevalstiskās organizācijas, privātpersonas (ievērojami novadnieki, individuāli novadpētnieki u. c.) un citi, kas darbojas novadpētniecībā vai ar to saistītā nozarē (izglītība, tūrisms u. t. t.), glabā vai izmanto novadpētniecības resursus. Nepieciešams noteikt bibliotēkas vietu un lomu kopējā novadpētniecības institūciju un pētnieku sadarbības tīklā, novēršot resursu un pakalpojumu dublēšanos un veicinot sinerģiju kopējas vīzijas un stratēģijas ietvaros. (LBNDV, 3. punkts)

Sadarbības mērķi un ieguvumi:

- koordinējot mērķus un uzdevumus, un veidojot kopīgu novada (ideālā gadījumā – arī reģiona un valsts mēroga) novadpētniecības vīziju, stratēģiju un vienotu sadarbības sistēmu, tiek novērsta novadpētniecības resursu un pakalpojumu dublēšana;
- uzlaboti pakalpojumi (vienota novada/reģiona/valsts mēroga novadpētniecības krājuma izveide, kolekcijas un pakalpojumi, kas papildina viens otru, plašāks un daudzveidīgāks pakalpojumu klāsts, uzlabota novadpētniecības resursu publiskā pieejamība u. c.);
- pieredzes apmaiņa, labākās prakses izplatīšana, dalīšanās ar unikālo profesionālo kompetenci (katras nozares, piemēram, vēstures, etnogrāfijas, arheoloģijas, valodniecības specializētajām profesionālajām zināšanām);
- kopējo izmaksu samazināšana.

Vienota valsts mēroga jeb nacionālā novadpētniecības krājuma un savstarpēji papildinošu pakalpojumu piedāvājuma izveidi, kā arī vienotu izpratni par sadarbību novadpētniecībā lokālā, reģionālā un valstiskā līmenī sekmētu kopīga valsts stratēģija novadpētniecības darbam. Šobrīd tādas nav, tādēļ ļoti svarīgi ir veidot lokāla līmeņa (novada, reģiona) sadarbības stratēģijas novadpētniecībā. Ideāli, ja pirms tam tiktu izstrādāta vienota novada (reģiona) novadpētniecības attīstības politika.

Bibliotekārs – novadpētniecības informācijas pārvaldītājs.

LBNDV ir teikts, ka tieši bibliotēkai kā informācijas iestādei ir vislielākais sava novada informācijas resursu koordinators, sadarbības novadpētniecības darbā iniciators un veicinātāja potenciāls. Rezultātā bibliotēka varētu veidoties par sava novada novadpētniecības informācijas centru.

Novadpētniecības bibliotekārs ne tikai veido novadpētniecības krājumu savā bibliotēkā, bet ir arī novada informācijas pārvaldītājs (pārzina savas bibliotēkas, kā arī citu institūciju novadpētniecības resursus un pakalpojumus), novadpētniecības resursu koordinators, sadarbības iniciators (veidojot vai veicinot plašāka sadarbības tīkla izveidi starp visiem novadpētniecības darba veicējiem), saziņas un informācijas apmaiņas nodrošinātājs, nereti arī metodiskā un konsultatīvā atbalsta sniedzējs šajā jomā. Tādēļ tieši bibliotēkām ir vislielākais potenciāls kļūt par sava novada novadpētniecības centru. Novadpētniecības bibliotekāra uzdevums ir dalīties zināšanās ar sabiedrību, vietējās vēstures pētniekiem, citiem novadpētniecības kolekciju glabātājiem. Bibliotēka ir tikšanās vieta un atbalsta punkts novadpētniekiem, vēstures interesentiem, dažādu nozaru speciālistiem. Bibliotēka ir vide kopienas iedzīvotāju savstarpējai komunikācijai. (LBNDV, 4. punkts)

Bibliotekārs mūsdienu pasaulē ir informācijas pārvaldītājs – tas ir, arī tās informācijas, kas neatrodas pašā bibliotēkā. Arī novadpētniecības bibliotekārs pārzina ne tikai savas institūcijas krājumu, bet ir lietas kursā arī par citu novadpētniecības darbā iesaistīto (arhīvu, muzeju, kultūras un izglītības iestāžu, pašvaldības un valsts iestāžu un struktūru, nevalstisko organizāciju, privātpersonu u. t. t.) piedāvājumu (novadpētniecības resursiem un pakalpojumiem) un spēj sniegt informacionālu palīdzību, konsultēt, novirzīt uz atbilstošajiem resursiem citā institūcijā klientus gadījumā, ja konkrētais pieprasījums neatbilst bibliotēkas darba profilam vai bibliotēkā nav atbilstošu materiālu. Bibliotekārs orientējas valsts, pašvaldību un citu institūciju informācijas sistēmās un pakalpojumos. Novadpētniecības dokumentu digitalizācija un attālinātas piekļuves nodrošināšana atvieglo novadpētniecības resursu koordināciju.

Bibliotēkas ir arī novada sociālo un kultūras aktivitāšu centri. Tās piedāvā vietu un telpu visdažādākajām novadpētniecības aktivitātēm (novadpētnieciskiem pasākumiem, stāstu un atmiņu vakariem, izstādēm u. c.), kā arī vidi kopienas iedzīvotāju savstarpējai komunikācijai. Daudzas bibliotēkas Latvijā kļuvušas par tikšanās vietu – atbalsta punktu novadpētniekiem, citiem novadpētniecības kolekciju glabātājiem, vēstures interesentiem.

Latvijas pašvaldību publisko bibliotēku tīkls veido plašu un vienmērīgu teritoriālo pārklājumu – atšķirībā no citām institūcijām, piemēram, muzejiem, bibliotēkas ir katrā novadā. Tās ir atvērtas un plaši pieejamas ikvienam – sākot no iedzīvotāja, kurš vēlas pastāstīt savas atmiņas un beidzot ar novada institūcijām, kurām nepieciešama novadpētnieciska informācija.

Lai kļūtu par sava novada novadpētniecības centru, var sākt ar pavisam vienkāršām lietām: apzināt tos, kas novadā ir saistīti ar novadpētniecību, noskaidrot visas novadpētniecības materiālu krātuves un izveidot pārskatāmu uzziņu materiālu: kādi materiāli kur atrodas, pievienot saziņas iespējas (tālrunis, e-pasts, tīmekļa vietne), saites uz resursiem tīmeklī. Pēc saskaņošanas ar pārējiem novadpētniekiem šo uzziņu materiālu var publicēt bibliotēkas tīmekļa vietnē. Pamazām organizējama sadarbība, piemēram, izveidojot vēstkopu apmaiņai ar aktuālāko informāciju novadpētniecībā. Pakāpeniski sadarbība paplašināma un padziļināma. Ļoti svarīgi izplatīt ideju par to, ka visiem, kas novadā ir saistīti ar novadpētniecību, ir kopīgs mērķis un atbildība par kopienas mantojuma saglabāšanu.

Sadarbības partneri.

➤ Bibliotēkas.

Vispirms sadarbība novadpētniecības darbā veidrojama starp bibliotēkām (gan novada, gan reģionālā, gan valsts līmenī). Bibliotēkām nevajadzētu tērēt resursus, dublējot citai citas darbu, bet gan to savstarpēji koordinēt un papildināt. Rezultātā kopīgiem spēkiem tiktu veidoti visaptveroši un bagātīgi novadpētniecības resursi. Tiešsaistes katalogi, digitalizācija un globālais tīmeklis šajā jomā sniedz jaunas iespējas, ļaujot nodrošināt attālinātu pieejamību materiāliem neatkarīgi no to atrašanās vietas un piederības lokālā, nacionālā un arī starptautiskā līmenī. Nozīmīgākie materiāli ir jādigitalizē un tiem jānodrošina vispārēja attālināta piekļuve.

LBNDV iezīmēta vēlamā nākotne bibliotēku sadarbības jomā novadpētniecībā:

Perspektīvā Latvijas bibliotēku novadpētniecības krājumi skatāmi kā vienots nacionālais novadpētniecības krājums un bibliotēku sadarbība novadpētniecībā attīstāma valstiskā līmenī. (LBNDV, 5. punkts)

Lai apvienotu visu Latvijas bibliotēku novadpētniecības resursus, ir nepieciešama kopīga novadpētniecības datubāze vai novadpētniecības platforma, kur izvietot materiālus un nodrošināt

tiem pieejamību. Līdz šim nav izdevies iegūt finansējumu šādu risinājumu izstrādei, lai gan tas ir vairākkārtīgi apspriests, piemēram, 2016. gada 9. jūnijā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB) notikušajā bibliotēku novadpētniecības ekspertu paneldiskusijā¹.

Novadpētniecības darbu vispirms jākoordinē lokālā līmenī (viena pagasta vai novada bibliotēku ietvaros). Ja pagastā (novadā) ir divas vai trīs bibliotēkas, tās sadarbojas un mērķtiecīgi sadala pienākumus un atbildību, veidojot vienotu novadpētniecības resursu krājumu un pakalpojumu klāstu, kopīgi organizējot bibliogrāfisko darbu, rīkojot pasākumus, piemēram, ceļojošās izstādes, novadpētniecības konferences, konkursus u. c, tādējādi racionāli izmantojot novadpētniecības darba veikšanai atvēlētos līdzekļus.

Līdzīgi nepieciešama starpnovadu un starpreģionu bibliotēku sadarbības saišu stiprināšana, vēl jo vairāk tādēļ, ka novadu vēsture nereti saistās ar vairāku pagastu teritorijām, kas laika gaitā piedzīvojušas teritoriālas izmaiņas.

Nacionālā līmenī novadpētniecības jomā kā novadpētniecības resursu bāze īpaši nozīmīga ir LNB un Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka.

Latvijas publiskās bibliotēkas sadarbojas ar LNB, iesniedzot pašvaldību periodisko izdevumu elektroniskās versijas mūšsaglabāšanai Digitālajā bibliotēkā, kā arī nosūtot novadu izdevumu rakstu bibliogrāfiskos aprakstus uz LNB Bibliogrāfijas institūtu Nacionālās bibliogrāfijas analītiskas datubāzes veidošanai. Bibliotēkas iesaistās arī kolekcijas “Zudusī Latvija” veidošanā un citos digitalizācijas projektos.

☪ Svarīgi piebilst, ka sadarbības partnerus novadpētniecības bibliotēkām jāmeklē pirmām kārtām jau savas bibliotēkas ietvaros. Sadarbība var veidoties, piemēram, ar bibliogrāfu, projektu koordinatoru, izstāžu un pasākumu organizatoru, bērnu un jauniešu nodaļas, uzzīņu, mūzikas, IKT un citu nodaļu darbiniekiem.

☪ 2019. gadā Gulbenes novada bibliotēkā ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu tika realizēts projekts “Izzinošas ekspedīcijas Gulbenes novadā”. Projekta mērķis – iepazīt novadu un apzināt tā kultūrvēsturisko mantojumu. Tika organizētas trīs ekspedīcijas Druvienas, Galgauskas un Litenes pagastā. Sadarbībā ar šo pagastu bibliotekārēm tika izstrādāti ekspedīciju maršruti, izveidojot kartes ar apskates objektiem un precīzu maršrutu. Katru ekspedīciju pavadīja eksperts, kas izglītoja dalībniekus par vietas vēsturi, dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Arī pašas bibliotekāres piedalījās šajās ekspedīcijās un stāstīja par sava pagasta ievērojamiem kultūrvēsturiskiem objektiem un cilvēkiem. (Gulbenes novada pagastu bibliotēku darba pārskats par darbu 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.10.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/837374.html>; 25. lpp.)

➤ Citas atmiņas institūcijas (muzeji, arhīvi).

Ar novadpētniecību cieši saistītas ir visas atmiņas institūcijas, jo tām ir vieni un tie paši mērķi un uzdevumi: vākt, apstrādāt, saglabāt un nodrošināt pieejamību kultūras mantojumam, kas ir tautas vēsturiskā jeb kolektīvā atmiņa. Atšķirīgs ir informācijas formāts, uz kuru katra institūcija primāri fokusējas, terminoloģija, krājuma aprakstīšanas un organizēšanas metodes, informācijas sistēmas. Turklāt dominējošais bibliotēku novadpētniecības krājumu temats ir vēsture (un novadpētniecības materiālus visbiežāk izmanto vēsturiskajā un ģeoloģiskajā pētniecībā), tādēļ bibliotēku novadpētniecības darbam ir vēl jo lielāka saistība ar arhīvu un muzeju darbu. Tādēļ atmiņas institūcijām ir ļoti svarīgi sadarboties un savstarpēji koordinēt novadpētniecības darba mērķus un uzdevumus, krājumu komplektēšanu, programmas, pakalpojumus. Atmiņas institūciju

¹ Krasovska, Marlēna. Bibliotēku novadpētniecības ekspertu paneldiskusija Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. *Latvijas Bibliotēku portāls* [tiešsaiste]. 2017, 13. janv. [skatīts 2021. g. 7. jūnijā]. Pieejams: <https://www.biblioteka.lv/biblioteku-novadpētniecības-ekspertu-paneldiskusija-latvijas-nacionalaja-biblioteka/>

novadpētniecības darbam nav jādublējas, bet jābūt savstarpēji papildinošam. Ja arhīvi un muzeji galvenokārt koncentrējas uz primāro avotu komplektēšanu un glabāšanu, tad bibliotēkas – uz sekundāro jeb publicēto un rakstisko informāciju. Tātad bibliotēku pamatuzdevums ir publicētās un rakstiskās informācijas komplektēšana, glabāšana un pieejamības nodrošināšana. Tā arī lielā mērā ir atbilde uz jautājumu: vai bibliotēkai jāveic novadpētniecības darbs, ja novadā ar to nodarbojas arī novada vēstures muzejs, novadpētniecības muzejs vai skolas muzejs.

Ikvienai atmiņas institūcijai ir jāorientējas citu atmiņas institūciju krājumos un darbībā, lai nepieciešamības gadījumā (uzziņas, pētniecība) interesentus varētu nosūtīt uz atbilstošo institūciju.

Vēl vairāk – 21. gadsimta lietotājs, kam raksturīgs laika trūkums, vēlme iegūt visu nepieciešamo nekavējoties un zudusi rūpība pacietīgi apzināt informācijas fragmentus par kādu notikumu, vēstures periodu vai parādību dažādās institūcijās, pieprasa holistisku pieeju un vēlas, lai viss būtu pieejams kā integrēts veselums, neatkarīgi no dokumenta formāta. Un lielā mērā to ļauj risināt sadarbība. It īpaši šajā tehnoloģiju attīstības laikmetā, kad digitālā vide rada iespēju visu trīs atmiņas institūciju krājumiem saplūst vienā neatkarīgi no to fiziskās atrašanās vietas – vismaz lietotāju skatījumā.

Sadarbība Latvijas kultūras mantojuma digitālās telpas izveidē

Latvijas atmiņas institūcijas – muzeji, bibliotēkas un arhīvi – uzsāka digitalizēt savus krājumus 1999. gadā.² Ar mērķi radīt vienotu un plaši pieejamu Latvijas kultūras mantojuma digitālo telpu, kā arī nodrošināt Latvijas kultūras mantojuma integrāciju vienotā Eiropas un pasaules digitālajā kultūrtelpā, Latvijā 2015. gadā tika izstrādāta “Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģija.”³ (aktualizēta 2017. gadā). Kā galvenie uzdevumi tika izvirzīti: efektīva kultūras un atmiņas institūciju sadarbība digitalizācijā; digitālā kultūras mantojuma kompetences centra izveide Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB); informācijas sistēmu sadarbības, radīto datu savietojamības un to apmaiņas iespējas nodrošināšana; starpinstitucionālu digitalizācijas vadlīniju un vienotu digitalizācijas standartu izstrāde; kultūras mantojuma digitalizēšana; digitālā kultūras mantojuma resursu vienota pārvaldība, vienota piekļuves punkta un vienotas meklēšanas sistēmas izveide. Kā nozīmīgākie stratēģijas īstenotāji tika izvirzītas nacionālas nozīmes kultūras institūcijas, kas jau uzkrājušas ievērojamu pieredzi kultūras mantojuma digitalizācijas jomā un kuru pārvaldījumā ir nepieciešamais aprīkojums digitalizācijas procesu veikšanai, informācijas sistēmas digitālā kultūras mantojuma uzglabāšanas, pārvaldības un pieejamības nodrošināšanai: LNB, Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC), Latvijas Nacionālais arhīvs, atsevišķi valsts un pašvaldību muzeji. Būtiska loma stratēģijas īstenošanā paredzēta arī citām kultūras institūcijām, kuru pārvaldījumā ir ievērojami kultūrvēsturiskas informācijas krājumi, kas būtu jādigitalizē, vai kuras var potenciāli iesaistīties digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanā – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija (kopš 2018. gada – Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde, NKMP), Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Nacionālais Kino centrs, valsts un pašvaldību akreditētie privātie un autonomie muzeji, valsts nozīmes un pašvaldību bibliotēkas, Latvijas Televīzija, Latvijas Radio, Latvijas Nacionālā opera un balets, “Latvijas koncerti”, valsts teātri un pilsētu un novadu kultūras centri. Stratēģijas īstenošanā var tikt iesaistītas arī citas institūcijas, kas ieinteresētas Latvijas digitālā kultūras mantojuma saglabāšanā un izplatīšanā, piemēram, izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas, satura partneri ārvalstīs, t.sk. *Europeana*, juridiskās un privātpersonas, kas ir ieinteresētas to rīcībā esošā satura saglabāšanā un atkārtotā izmantošanā digitālajā vidē., kā arī visu kultūras nozaru nevalstiskās organizācijas, t. sk. Latvijas Bibliotekāru biedrība, Latvijas Muzeju biedrība, Latvijas Arhīvistu biedrība u. c.⁴ Lai nodrošinātu sekmīgu “Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijas” īstenošanu, 2015. gadā tika izveidota Latvijas Digitālā kultūras mantojuma padome un tika izstrādāta

² Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģija. Rīga, 2015. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/kultura/kultura-timekli/politikas-dokumenti/kulturpolitikas-planosanas-dokumenti>

³ Turpat.

⁴ Turpat, 7.-8. lpp.

Koncepcija kultūras mantojuma satura digitalizācijas programmai. 2016. gadā tika izstrādāts Kultūras mantojuma digitalizācijas, ilglaicīgās saglabāšanas un pieejamības nodrošināšanas plāns 2016.–2020. gadam. 2017. gadā tika uzsākta vērienīgā Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansētā un Latvijas valsts līdzfinansētā projekta “Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1. kārtā)” īstenošana, kurā līdz 2021. gada beigām masveidā tika digitalizētas nacionāli nozīmīgas kultūrvēsturiskā mantojuma kolekcijas (3 075 000 lappušu teksta materiāli, 117 000 vienību dažādu attēlu un kultūras vērtību apraksti, tai skaitā kartes, fotogrāfijas, kultūras pieminekļu uzmērījumi un lietu apraksti, 223 000 audio materiālu minūtes, 245 000 videomateriālu minūtes, 37 500 kinomateriālu minūtes, 70 000 muzeju priekšmeti, kā arī nelielā apjomā kultūras pieminekļu 3D digitalizācija, kultūras norišu un nemateriālā kultūras mantojuma fiksēšana). Vienlaikus ar digitalizācijas norisi projektā plašāk tika attīstīta digitālo objektu pārvaldības un saglabāšanas sistēma, izstrādāta autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas sistēmas 1. kārtā, publicētas vairākas atvērto datu kopas, t.sk. saistīto atvērto datu kopas.⁵ Projektu īstenoja LNB kopā ar projekta sadarbības partneriem – Latvijas Nacionālo arhīvu (LNA), NKMP un KISC, un satura partneriem: Latvijas Televīziju, Latvijas Radio, muzejiem, Latvijas Nacionālo kultūras centru (LNKC), Nacionālo Kino centru, universitātēm un to bibliotēkām, kā arī pašvaldībām. 2019. gadā tika uzsākta projekta “Kultūras mantojuma satura digitalizācija” 2. kārtā. Abu projektu kopējais finansējums – 11,9 miljoni eiro (85 % – ERAF finansējums, 15 % – valsts līdzfinansējums). Abu projektu mērķis – nodrošināt ilgtspējīgu Latvijas kultūras mantojuma ilgtermiņa saglabāšanu un pieejamību digitālajā vidē, attīstot vienotu Latvijas digitālā kultūras mantojuma informācijas sistēmu platformu. Projektu rezultātā (līdz 2022. gada septembrim) būs veikta liela apjoma LNB un projektu partneru krājumu digitalizācija: digitalizēti gandrīz 4 miljoni lappušu teksta dokumentu, 267 tūkstoši attēlu un kultūras vērtību aprakstu, t. sk. kartes, fotogrāfijas, kultūras pieminekļu uzmērījumi un lietu apraksti, 818 tūkstoši audio un video materiālu minūšu, 38 tūkstoši kinomateriālu minūšu, 120 tūkstoši muzeju priekšmetu, ieskaitot digitālās mākslas objektu arhivēšanu, 3D digitalizāciju un kultūras norišu un nemateriālā kultūras mantojuma fiksēšanu. Izveidotais digitālais saturs ir ļoti nozīmīgs resurss arī Latvijas pašvaldību publisko bibliotēku novadpētniecības darbā. ERAF projekta ietvaros izstrādātas arī starpinstitucionālas “Kultūras mantojuma digitalizācijas vadlīnijas” (<https://lnb.lv/lv/bibliotekariem/digitalizācijas-vadlinijas>).

2020. gadā LNB, LNA, NKMP, KISC un LNKC parakstīja vienošanos par sadarbību digitālā kultūras mantojuma kompetenču centra nodrošināšanā vienotai procesam un kompetenču pārvaldībai nacionālā līmenī.

☞ Aknīstes bibliotēka kopā ar Aknīstes Novadpētniecības muzeju veic kopīgu izpēti darbu – Aknīstes māju vēstures apkopošanu. Par izpēti rezultātiem informācija pieejama Aknīstes un Jēkabpils preses materiālos un Aknīstes novada pašvaldības tīmekļa vietnē (<http://akniste.lv/par-aknistes-maju-vesturi>). (Pārskats par Jēkabpils reģiona un Neretas novada bibliotēku darbību 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Jēkabpils, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901515.html>; 43. lpp.)

☞ Valmieras bibliotēka 2020. gadā aizsāka sadarbību ar Valmieras muzeju Novadpētniecības platformas satura veidošanā, tādēļ tajā tika izveidots šķirklis “Valmieras muzejs raksta” (<https://biblioteka.valmiera.lv/lv/novadpetnieciba/valmieras-muzejs-raksta>), kurā skatāmi muzeja pētnieku izveidotie materiāli par Valmieras vēsturi (muzeja pētnieku publikācijas, semināru videomateriāli u. c.) (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901879.html>; 46. lpp.)

➤ Vietējā vēstures krātuve, senlietu krātuve, pagasta novadpētniecības centrs.

⁵ Projekts: Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1. kārtā). Pieejams: <https://www.lnb.lv/lv/projekti/projekts-kulturas-mantojuma-satura-digitalizacija-1-karta>

➤ Zinātniskās institūcijas.

➤ Izglītības iestādes.

Sadarbībā ar izglītības iestādēm:

- regulāri informēt izglītības iestādi par bibliotēkas novadpētniecības resursiem un pakalpojumiem, aicinot tos izmantot mācību stundās, projektu nedēļās, pētnieciskajos darbos, pasākumos, sasaistot apgūstamo mācību vielu ar novada dzīvi un tādējādi veicinot skolēnu interesi par sava novada, pilsētas vai pagasta vēsturi, dabu, sociālo vidi un kultūras vērtībām;
- noskaidrot, kuros mācību priekšmetos (vēsture, literatūra, sociālās zinības u. c.) kādi novadpētniecības materiāli ir nepieciešami;
- noskaidrot, kurus novadpētniecības materiālus nepieciešams digitalizēt izglītības mērķiem;
- iegūt skolās veikto pētījumu materiālu kopijas;
- organizēt kopīgus pasākumus;
- veidot sadarbību ar skolas novadpētniecības muzeju u. c.

☞ 2018. gadā Salas bibliotēkā notika pasākums “Sēlijas mantojums”. Salas novada sabiedrisko attiecību un tūrisma speciāliste Jolanta Grandāne uzstājās ar prezentāciju par Sēlijas pagātni, sākot no 3. gadsimta pirms mūsu ēras. Pasākumā piedalījās Salas vidusskolas Novadpētniecības pulciņa dalībnieki demonstrējot sēļu arheoloģiskos tērpus. Tas bija īpašs notikums gan pašiem jauniešiem, gan klātesošajiem pasākuma viesiem. (Jaunie novadpētnieki demonstrē Sēlijas arheoloģiskos tautastērpus [tiešsaiste]. *Salasnovads.lv* 18.10.2018. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://www.salasnovads.lv/ru/aktualitates/novada-zinas/jaunie-novadpetnieki-demonstre-selijas-arheologiskos-tautas-terpus/>)

☞ Viļķenes bibliotēka kopā ar Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskolas vides projektu zinātniski pētniecisko darbu vadītāju Ilvu Zvirgzdiņu un skolnieci Tabitu Ozoliņu rudens pusē veica Viļķenes pagasta dižozolu mērīšanu un precizēja salīdzinošo dižozolu tabulu. Ekspedīcijas laikā tika atklāti 12 jauni dižozoli. (Viļķenes bibliotēkas pārskats par darbu 2014. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Pieejams: <https://www.limbazubiblioteka.lv/files/editor/Vilkene%20teksts%202014.pdf>; 9. lpp.)

☞ Optimizējot izglītības iestāžu tīklu Latvijā, arvien biežāk kopā ar skolu slēgšanu tiek likvidēti skolu novadpētniecības muzeji⁶ vai arī skolas nolemj atteikties no turpmākas sava novadpētniecības muzeja uzturēšanas. Publiskajām bibliotēkām ir jāsadarbojas ar sava novada izglītības pārvaldi, jāseko līdzi šādām izmaiņām un jāpārņem šie resursi, lai tie neietu zudībā. Piemēram, tikai 2019. gadā vien līdz ar skolu likvidāciju skolas vēsturiskos materiālus pārņēmušas Brunavas, Kalnienas, Stradu, Līgo, Daukstes, Stāmerienas, Zvārtavas, Naudītes un citas bibliotēkas. (Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati, 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 25.04.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>.)

➤ Augstākās mācību iestādes.

Sadarbība veidrojama gan starpinstitutionālā līmenī, gan ar augstskolu pasniedzējiem un studentiem.

☞ Liepājas Centrālo zinātnisko bibliotēku (LCZB) ilggadēja sadarbība saista ar Liepājas Universitātes (LiepU) Kurzemes humanitāro institūtu. Piemēram, 2015. gadā LCZB atbalstīja LiepU Kurzemes humanitārā institūta projektu “Latviešu godi Lejaskurzemē – vedību tradīcijas no senatnes līdz mūsdienām” ar meistarklasēm bibliotēkā. Meistarklasē “Kāzas latviešu literatūrā” profesors Edgars Lāms uzstājās ar lekciju par kāzu tradīciju daudzveidīgo atspoguļojumu latviešu literatūrā, bet Nīcas etnogrāfiskais ansamblis dziedāja Nīcas novada kāzu dziesmas. Pasākumā bija apskatāma arī LCZB sagatavotā literatūras izstāde par Jēkabu Janševski un viņa darbiem, kuros atrodamas Lejaskurzemes

⁶ Agrāk skolās tika dibināti novadpētniecības muzeji un novadpētniecība bija viens no aktīviem skolu darbības virzieniem.

valodas bagātības. (Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka. Gada pārskats 2015 [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70919.html>; 60. lpp.)

☞ Viens no lielākajiem Ventspils bibliotēkas sadarbībā ar Ventspils Augstskolu rīkotajiem pasākumiem 2018. gadā bija Latvijas simtgadei veltītā konference “Ventspils paralēle VII. Ventspils Latvijas 100 gados”. Konferences uzmanības centrā – Ventspils pilsētas tautsaimniecības, izglītības un kultūras attīstība, tās izaugsme un skats uz nākotnes perspektīvām. (Ventspils bibliotēka. 2018. gada pārskats [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/727469.html>; 23. lpp.)

☞ 2020. gadā Laidzes bibliotēka sadarbojās ar Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātes 3. kursa vēstures studentu Jēkabu Akermani. Rezultātā bibliotēka ieguva vērtīgu novadpētniecības krājuma papildinājumu – referātu “Talsu ebreju kapsētas vēsturiskā attīstība un tās problemātika”. Referātā sniegts izsmelošs informācijas apkopojums par pētāmo tēmu, kā arī atklāti jautājumi par Laidzes pagastā esošā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas problemātiku. Talsu reģiona bibliotēku 2020. gada darba pārskats [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901875.html>; 59. lpp.)

☞ Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas (LU SZF IBSN) aicina sadarboties Latvijas publiskās bibliotēkas, iesniedzot konkrētus bibliotēkas interesējošus pētnieciskos tematus novadpētniecības darba jomā izpētei topošo bibliotēku nozares bakaluru un maģistru noslēguma darbos, jo īpaši, ja studenti pārstāv pašu novadu.

☞ Daudzas Latvijas bibliotēkas veiksmīgi sadarbojas ar augstskolām, organizējot mācību prakses bibliotēkā. Piemēram, 2015. gadā Smiltenes bibliotēka sadarbībā ar praktikantu Artūru Čepanoni izveidoja savu Novadpētniecības blogu <http://novadpetnieciba.blogspot.com/>. Citās bibliotēkās studenti praksi laikā veic arī materiālu digitalizāciju.

➤ **Vietējā pašvaldība (dome, kultūras pārvalde, izglītības pārvalde) un pašvaldības iestādes (piemēram, tautas nams).**

Latvijas bibliotēkās izvērsta plaša sadarbība ar pašvaldību novadpētniecības darba jomā. Sadarbība bieži vien notiek krājuma komplektēšanā – pašvaldības darbinieki piegādā dažādus pašvaldības informācijas materiālus (pašvaldības oficiālie dokumenti, publiskie pārskati, attīstības programmas, teritorijas plānojumi, vides politikas plāni un vides kvalitātes pārskati, bukleti, reklāmlapiņas, publikācijas). Dažās Latvijas pašvaldību publiskajās bibliotēkās joprojām glabājas pašvaldību arhīvi. Šobrīd gan arvien vairāk pašvaldību dokumentu ir publiski pieejami pašvaldības tīmekļvietnē, tādēļ bibliotēkas tos vairs nekomplektē.

Pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālists var dalīties ar informāciju un fotogrāfijām, kā arī iesaistīties bibliotēkas krājuma un pakalpojumu publicitātes veidošanā, pretī saņemot palīdzību vēsturiskas informācijas iegūšanā.

Sadarbība ar pašvaldības institūcijām bieži notiek arī kopēju pasākumu organizēšanā, piedaloties projektu konkursos, nereti bibliotēka novadpētniecības darba vajadzībām izmanto citas pašvaldības institūcijas telpas un/vai aprīkojumu.

☞ 2014. gadā Alūksnes novada pašvaldība sadarbībā ar Alūksnes pilsētas bibliotēku organizēja novadpētniecības konkursus “Latvijai – 100. Nacionālās vērtības un laika liecības Alūksnes novadā. Personības un viņu darbi”. Konkurssam tika iesniegti 19 darbi, kuru veidošanā piedalījās 28 pašvaldības iestādes. Godalgoto vietu ieguvēji saņēma atzinības un naudas balvas. Starp uzvarētājiem bija: Annas bibliotēka, kas pētīja un apkopoja faktus un atmiņas par ilggadējo Annas kultūras un sabiedriskās dzīves veidotāju Adolfu Čerbikovu, Bejas bibliotēka un novadpētniecības centrs, kuru kopdarbs bija Bejas skolotāja un kultūras darbinieka Jāņa Zibiņa dzīves un darbības izpēte, Alsviķu bibliotēka un pagasta tūrisma darba organizators par novadnieka Tālivalža Birziņa dzīvi, Liepnas bibliotēka par Liepnas skolotājas un kultūras darbinieces Brigītas Bijones dzīves un darbības izziņāšanu, Mārupes pagasta bibliotēka un tautas nams, kas pētīja un apkopoja faktus un atmiņas par ilggadējo kolhoza “Igrīve”

priekšsēdētāju, aktīvu Latvijas neatkarības atjaunošanas atbalstītāju Ivaru Cauni, Zeltiņu bibliotēka un tautas nams, kas savu darbu veltīja novadnieka, skatuves mākslinieka Edgara Liepiņa piemiņas iemūžināšanai, Jaunalūksnes bibliotēka, kas sadarbībā ar Bejas novadpētniecības centru un Jaunalūksnes pagasta pārvaldi veica pētījumu par Uldi Pūpolu un viņa dzimtu. Visi konkursa darbi CD un DVD formātā pieejami Alūksnes pilsētas bibliotēkā. (Aploka, Evita. Novadpētnieki izzina nozīmīgu novada personu dzīvesstāstus [tiešsaiste]. *News.lv*. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://news.lv/Aluksnes-novada-vestis/2015/11/04/novadpetnieki-izzina-nozimigu-novada-personu-dzivesstastus>)

☞ 2017. gadā sadarbībā ar Ugāles mākslas studiju noritēja Ugāles bibliotēkas projekts “Uzzīmē grāmatās atrasto Ugāli” (<https://www.slideshare.net/ugalebib/uzzm-grmats-atrasto-ugli-82830524>). Projekta mērķis – prezentēt sabiedrībai daiļliteratūrā aprakstītus vēsturiskus notikumus Ugālē. Projekta ietvaros tika apzināts 21 daiļdarbs un tajos atrodami 35 apraksti par Ugāli. Lai literāro mantojumu parādītu interesantā, netradicionālā formā, Ugāles mākslas studija radīja 10 gleznas ar citātos aprakstītajiem sižetiem. Projekta noslēgumā tika atklāta ceļojošā Ugāles mākslas studijas dalībnieku darbu izstāde un literatūras izstāde “Grāmatās atrastā Ugāle”. Vēlāk gleznas mājvietu rada Ugāles bibliotēkā, kalpojot gan kā informatīvs materiāls, gan kā dizaina elements, rādot Ugāles bagātības – Latvijā pazīstamu rakstnieku tekstus par Ugāli un talantīgus cilvēkus, kas tekstu spēj pārvērst gleznā. (Zvaigzne, Marlena. Ugāle daiļdarbos un gleznās [tiešsaiste]. *Laiki.lv*. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <http://laiki.lv/ugale-daildarbos-un-gleznas/>)

☞ Kalsnavas bibliotēka kopā ar kultūras namu veido pagasta vēsturisko fotogrāfiju arhīvu. 2020. gadā veikta 358 bibliotēkas krājuma fotogrāfiju skenēšana. (Pārskats par Madonas, Cēsaines, Ērgļu, Lubānas un Varakļānu novadu pašvaldību bibliotēku darbību 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Madona, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901825.html>; 60. lpp.)

➤ Mediji (vietējais laikraksts, radio, reģionālā televīzija, valsts mediji). Video un skaņu arhīvi.

Veiksmīga sadarbība ar medijiem, jo īpaši vietējiem, var nodrošināt bibliotēkai publicitātes iespējas. Piemēram, aicinot medijus veidot publikācijas par bibliotēku novadpētniecības darbu vai piedāvāt novadpētniecības krājumu kā pamatu rakstu/raidījumu/programmu tapšanai, iesniegt publicēšanai bibliotekāru sagatavotos materiālus, reklamēt bibliotēkas veidotās novadpētniecības izstādes, citus pasākumus, projektus u. t. t.

Bibliotēka no medijiem var iegūt fotogrāfiju, video, skaņu ierakstu un rakstu vai laikrakstu kopijas. Piemēram, laikrakstu redakciju arhīvos nereti glabājas liels daudzums nozīmīgu vēsturisku fotogrāfiju. Atsevišķos gadījumos bibliotēka var vienoties par mediju arhīva saglabāšanu.

☞ Lai nodrošinātu publisku piekļuvi ar autortiesībām aizsargātiem darbiem, Latvijas publiskās bibliotēkas vienojas (slēdz autortiesību līgumus) ar vietējo (reģiona vai novada) laikrakstu un citu izdevumu izdevējiem par publikāciju pilntekstu digitālo kopiju vai norāžu (saišu) uz aprakstīto vienību oriģinālu tūmeklī pievienošanu bibliogrāfiskajiem ierakstam BIS “ALISE” Novadpētniecības datubāzē un/vai tematiskajās digitālajās novadpētniecības kolekcijās ar mērķi nodrošināt tiem tūlītēju piekļuvi.

☞ Latvijas bibliotēkas iegādājas videomateriālus no Latvijas televīzijas: ziņu raidījumu sižetus, dokumentālās filmas saistībā ar novadu, audiomateriālus (raidījumu ierakstus) no Latvijas radio.

☞ Saldus pilsētas bibliotēka 2018. gadā sāka veidot digitālu “Bibliotēkas video arhīvu”. Sadarbībā ar Skrundas televīziju šajā arhīvā tiek apkopoti Skrundas TV par Saldus un Brocēnu novadiem veidotie videosižeti. 2020. gada nogalē Saldus pilsētas bibliotēka noslēdza oficiālu līgumu ar Skrundas televīziju par tās veidoto sižetu izmantošanu Saldus pilsētas bibliotēkā gan publicēšanai novadpētniecības datubāzēs, gan izmantošanai bibliotēkas publiskajos pasākumos. (Pārskats par Saldus un Brocēnu novadu bibliotēku darbu 2018. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Saldus, 2019. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/713072.html>; 43. lpp.; Saldus pilsētas bibliotēkas pārskats par Saldus un Brocēnu novadu bibliotēku darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 01.10.2021. Saldus, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901874.html>; 58. lpp.)

➤ Tūrisma informācijas centrs. Tūrisma aģentūras, firmas.

Svarīgs sadarbības partneris novadpētniecības darba jomā bibliotēkām ir tūrisma informācijas centrs (TIC).

TIC darbinieki aktīvi izmanto bibliotēkas novadpētniecības krājumu, lai iegūtu informāciju tūrisma produktu (piemēram, tūrisma maršrutu) izstrādei vai novada vērtību popularizēšanai. Pretī šīs institūcijas var piedāvāt savu publikāciju kopijas, kartes, dažādus tūrisma bukletus, ceļvežus, vienlapas un citus sīkiespieddarbus, kā arī sniegt bibliotēkas novadpētniecības darba popularizēšanas iespējas (izvietot savās telpās bibliotēkas novadpētniecības pasākumu reklāmas, bibliotēkas novadpētniecības krājumu un pakalpojumus popularizējošus materiālus, informāciju par bibliotēkas novadpētniecības piedāvājumu TIC bukletos). Bibliotēkas TIC var piedāvāt savus izstrādātos produktus, piemēram, orientēšanās spēli pa pilsētu, vai organizēt lekciju TIC seminārā gidem par jaunākajiem novadpētniecības izdevumiem vai novada vēsturiskajām personībām. Iespējams, TIC var palīdzēt tirgot bibliotēkas novadpētniecības izdevumus. Sadarbībā ar TIC bibliotēka var veidot izstādes par vietējo apvidu vai citus pasākumus. Bibliotēku veidotie virtuālie resursi popularizē novada tūrisma objektus, veicina novada atpazīstamību.

Ūziņu bibliotēkas vadītāja Gunita Kulmane: “Apzināts kultūras mantojums rada būtiskas priekšrocības ikvienai teritorijai, jo lielā mērā tieši kultūras mantojuma esamība vai neesamība nosaka attiecīgās teritorijas tūrisma potenciālu.” Padziļināti izpētot novada vēsturi, vietējās kultūrvides īpatnības, cilvēku biogrāfijas un rekonstruējot pagātnes notikumus, iespējams veidot arī daudzveidīgākus un interesantākus stāstījumus par novadu, tādējādi piesaistot apmeklētājus pat nelielām un attālām vietām.⁷

‡ Jēkabpils Galvenā bibliotēka sadarbojas ar Jēkabpils tūrisma informācijas centru, informējot interesentus par centra pakalpojumiem, piedāvājot pilsētas tūrisma ceļvežus, kartes un audio faila izmantošanas iespējas, lai dotos izzinošā ekskursijā pa pilsētu. (2016. gads Jēkabpils Galvenajā bibliotēkā [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/81422.html>; 12. lpp.)

‡ 2018. gadā četri Valmieras bibliotēkas organizētie novadpētniecības pasākumi tika iekļauti Valmieras Tūrisma informācijas centra gidu tālākizglītības programmā. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2018. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/713080.html>; 49. lpp.)

‡ Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka sadarbībā ar Ludzas novada Tūrisma informācijas centru un Isnaudas pagasta Martišu kultūras centru 2020. gadā organizēja stāstnieku festivālu “Omotu stosti”, kā arī palīdzēja meklēt informāciju par objektiem Ludzas Tūrisma informācijas centra spēlei viedierīcēs “Iepazīsti Ludzu ar Roadgames!” (Ludzas pilsētas galvenās bibliotēkas un Ludzas reģiona bibliotēku darba teksta pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Ludza, 2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901821.html>; 81. lpp.)

Jāņem vērā, ka visai bieži tūristi dodas nevis uz TIC, bet uz bibliotēku, lai uzzinātu, ko konkrētajā vietā apskatīt, izmantotu datorus, internetu un citus pakalpojumus. Tādēļ bibliotēku krājumos ir nodēriģi glabāt TIC izstrādātos materiālus par tūrisma apskates objektiem novadā. Bibliotēkā var izvietot atsevišķu stendu ar tūrisma informāciju.

Vairākas Latvijas bibliotēkas ir kļuvušas par oficiāliem TIC atbalsta punktiem vai pat uzņēmušās TIC pamatfunkcijas, ja atsevišķa TIC novadā nav.

‡ Tā kā Annas pagastā nav tūrisma informācijas centra, pagasta bibliotēka uzņēmusies veikt tā funkcijas. Laba sadarbība izveidojusies ar Alūksnes tūrisma informācijas centru. Tūrisma informācijas centrs atvērts arī Vecates pagasta bibliotēkā. Arī Alojas novada bibliotēkas sniedz Alojas novada Tūrisma informācijas punkta pakalpojumus sadarbībā ar Alojas novada TIC, nodrošinot sabiedrībai

⁷ No Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēkas 2020. gada darba pārskata. *Jelgavas reģiona bibliotēku darba pārskats 2020* [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901707.html>; 48. lpp.)

kvalitatīvu informāciju par Alojās novada, apkārtējo novadu un Latvijas tūrisma piedāvājumu. Cēsu Centrālā bibliotēka darbojas kā Cēsu TIC punkts. Bibliotēkas darbinieki informē pilsētas viesus par tos interesējošiem apskates objektiem pilsētā un apkārtnē, piedāvā uzziņu materiālus par Cēsīm un tuvākās apkārtnes tūrisma objektiem. (Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>.)

§ Staburaga pagasta bibliotēkas vadītājas amata nosaukums ir ‘bibliotēkas vadītāja un Vīgantes parka ekskursiju gide’. Vasarā, tūrisma sezonas laikā viņai bija vēl viens līgums ar novada domi daļēji veikt Jaunjelgavas novada Tūrisma punkta vadītājas pienākumus no maija līdz novembrim.

(Aizkraukles reģiona bibliotēku pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/898136.html>; 69. lpp.)

Bibliotēku darbinieki arī paši vada ekskursijas, piemēram, Jēkabpils pilsētas bibliotēka kopš 2016. gada piedāvā ekskursiju “Jēkabmiesta stāsti” gida-bibliotēkas darbinieka vadībā pa Jēkabpili. Burtnieku pagasta bibliotēkā izstrādāts maršruts senioru ekskursijām. Liepu bibliotēkas vadītāja vada ekskursijas meža muzejā “Liepas”, stāstot par ciemata vēsturi, dabas objektiem un muzeja krājumiem. Rīgas Centrālā bibliotēka organizē literārās ekskursijas un pastaigas pa filiālbibliotēku apkaimi. Jērcēnu pagasta bibliotēka-informācijas centrs, kas atrodas Jērcēnmuižas kompleksa ēkā, vada tematiskas ekskursijas tūristiem, kurās iepazīstina ar kultūrvēsturisko mantojumu un dabas bagātībām apkārtnē, kā arī piedāvā vietējās “Dižozola” zīļu kafijas degustāciju. Bibliotēkai izveidojusies veiksmīga sadarbība ar vairākām tūrisma firmām. Ekskursijas vada arī Jaunklidža bibliotēka-saieta nams un daudzas citas bibliotēkas. Ziemupes bibliotēkas vadītāja ik gadu piedalās tūrisma gadatirgū “Balttour”, popularizējot savu novadu.

➤ **Vietējie novadpētnieki (vēstures, literatūras skolotāji, kultūras darbinieki, amatieri, entuziasti). Novadpētniecības klubi, grupas (piemēram, vēstures draugu grupa). Dzimtu vēstures pētnieki. Privātie kolekcionāri.**

Novadpētniecība ir populārs attiecīgajā teritorijā dzīvojošo iedzīvotāju, entuziastu izpētes temats. Parasti šie cilvēki vai grupas darbojas neformālā līmenī. Daudzi no viņiem ir bibliotēkas lasītāji. Viņu privātajos krājumos atrodamas vērtīgas novadpētniecības materiālu kolekcijas, kā arī unikāli nepublicēti pētījumi. Novadpētnieki un vēstures entuziasti labprāt papildina bibliotēkas novadpētniecības krājumu ar materiāliem no personīgajiem krājumiem, dāvina savus izdevumus, sniedz konsultācijas novada izpētes jautājumos, iesaistās kopīgu pasākumu veidošanā. Novadpētniecības bibliotekāriem iesakāms cieši sadarboties ar vietējiem novadpētniekiem.

§ Leimaņu bibliotēka 2020. gadā sadarbībā ar vietējiem novadpētniekiem izveidoja novadpētniecības izstādi Leimaņu Tautas namā, kas ļauj ielūkoties pagasta teritorijā kādreiz bijušo pienotavu un krejotavu darbībā. Izveidots arī stends par ievērojamākajiem Leimaņu pagasta cilvēkiem no 19. gs. beigām līdz 1945. gadam. (Pārskats par Jēkabpils reģiona un Neretas novada bibliotēku darbību 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901515.html>; 45.-46. lpp.)

§ Jēkabpils pilsētas bibliotēkā sadarbībā ar novadpētnieku Jāni Zepu tika izveidota fotogrāfiju izstāde “Senatnes pēdas Smilšu ielā” un organizēta ekskursija “Smilšu ielas dārgumus meklējot”, bet novadpētnieces Sarmītes Ozoliņas vadībā notika novadpētniecības ekskursija “Zilānos par Zilāniem”. Novadpētniecības ekskursija “Vietējais būvmateriāls – izmantošana, amatniecība, attīstība” šī paša cikla ietvaros septembrī notika sadarbībā ar arhitekti Daci Lukševicu. (Jēkabpils pilsētas bibliotēkas 2020. gada pārskats [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Jēkabpils, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901513.html>; 69. lpp.)

§ Jelgavas pilsētas bibliotēka sadarbībā ar Jelgavas kolekcionāru, bibliofilu Jāni Vilku organizēja izstāžu ciklu 3 daļās “Grāmatizdevēji Jelgavā. Jāņa Vilka kolekcija”. Tapa arī izstāžu cikla virtuālā versija (<http://www.jelgavasbiblioteka.lv/piedavajam/jaunumi/gramatizdevēji-jelgava-jana-vilka-kolekcija/>). (Jelgavas pilsētas bibliotēka. Jelgavas pilsētas bibliotēku gada pārskats 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 1.10.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901706.html>; 59. lpp.)

➤ **Nevalstiskās organizācijas (piemēram, Vēstures biedrība, politiski represēto klubs, Latvijas dabas un pieminekļu aizsardzības biedrība, Latvijas Kultūras fonds) un citas sabiedrības grupas, kas darbojas novadpētniecībā.**

☞ Valkas novada centrālā bibliotēka sadarbībā ar biedrību “Valkas attīstībai” īstenoja projektu “Iepazīsti novadu kopā ar bibliotēku”, lai pilnveidotu Valkas novada bērnu saturīga laika pavadīšanas iespēju vasarā, iepazīstot vienu no prioritārajiem bibliotēkas darba virzieniem – novadpētniecību. 5 dienu nodarbību ciklā projekta dalībnieki iepazīna dažādu Valkas novada publisko bibliotēku (Valkā, Zvārtavā, Ērgemē, Lugažos, Vijciemā) novadpētniecības krājumus, uzzināja interesantus faktus, klausījās teikas un nostāstus, mācījās meklēt informāciju, kā arī apmeklēja novada vietas, objektus un uzņēmumus. (Valkas, Smiltenes un Strenču novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 1.10.2021. Valka, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901878.html>; 79.-80. lpp.)

➤ **Nozaru speciālisti (vēsturnieki, valodnieki, folkloristi, ģeogrāfi, ģeologi, arheologi, etnogrāfi).**

➤ **Vietējā sabiedrība, novada iedzīvotāji.**

Iesakāms veidot un attīstīt ciešu saikni ar visām vietējās sabiedrības grupām. Sabiedrības iesaiste ir būtiska, lai saglabātu nozīmīgākās kopienas dzīves liecības. Vairāk skat.: Sabiedrības iesaiste novadpētniecības darbā (https://www.biblioteka.lv/wp-content/uploads/2022/07/10_Novadpetnieciba_Sadarbiba-partneriba-koordinacija_Sabiedribas-iesaiste-novadpetniecibas-darba.pdf).

➤ **Vietējie dzejnieki, rakstnieki, mūziķi, literāti, fotogrāfi.**

➤ **Baznīca, vietējā draudze un garīdznieki.**

➤ **Vietējais sociālās aprūpes centrs.**

➤ **Citi (piemēram, vietējās kapsētas pārvalde).**

Sabiedrības iesaiste novadpētniecības darbā.

Nozīmīgus novadpētniecības resursus var izveidot vienīgi tad, ja vietējā kultūras mantojuma apzināšanā un saglabāšanā mērķtiecīgi tiek iesaistīta sabiedrība.

Novadpētniecības krājuma un pakalpojumu attīstībā iesaistāma plašāka sabiedrība, it īpaši vietējā kopiena. Tā mudināma iesniegt novadpētnieciskus materiālus, dokumentēt pagātnes un mūsdienu vietējās sociālās, ekonomiskās, kultūras u. c. norises, sasniegumus, veidot novadpētniecības saturu. Sabiedrība iesaistāma faktu noskaidrošanā, metadatu veidošanā, novadpētniecības krājuma, dažādu mazāk zināmu vēstures posmu un notikumu izpētē u. c. (LBNDV, 27. punkts)

Tā kā novada un visas valsts vēstures notikumi ir cieši saistīti ar atsevišķu personu un dzimtu vēsturi, cilvēku dzīvesstāsti un atmiņas var sniegt būtisku informāciju par politiskajiem, sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem noteiktā laika periodā. Tādēļ bibliotēku uzdevums ir rosināt un sekmēt dzimtu pētniecību, iesaistīties mutvārdu vēstures liecību vākšanā. Šī darba rezultātā tapušie materiāli (dzīvesstāstu intervijas, atmiņu stāsti par vietām, notikumiem un cilvēkiem, publikācijas, ziņojumi, referāti, dzimtu ciltskoki u.c.) vai to kopijas ir vērtīgs papildinājums bibliotēku novadpētniecības krājumiem. (LBNDV, 28. punkts).

Privātpersonas aicināmas pārskatīt savus ģimenes arhīvus un papildināt bibliotēku novadpētniecības krājumus ar nozīmīgiem novadpētniecības materiāliem (foto, dažādām vēstures liecībām,

dokumentiem), dalīties atmiņās, piedalīties kopējos novadpētniecības pasākumos, iesaistīties brīvprātīgajā novadpētniecības darbā. Veidojama aktīva sadarbība ar vietējiem novadpētniekiem, kolekcionāriem, vēstures entuziastiem, fotogrāfiem. Vairākās Latvijas bibliotēkās darbojas novadpētnieku, vēstures draugu klubi. Daudzas bibliotēkas ir novadnieku salidojumu organizētājas, piemēram, 2017. gadā Tadenavas bibliotēka organizēja bijušo un esošo tadenaviešu salidojumu, Pūres pagasta bibliotēka – 7. lamiņnieku salidojumu, Rīgas Centrālās bibliotēkas Bišumuižas filiālbibliotēka – bišumuižnieku tikšanos, Aronas pagasta Aronas bibliotēkā notika grostoniešu un zalgauskiešu salidojums.

Rezultātā bibliotēku krājumi bagātinās ar unikāliem vēstures materiāliem, tiek iegūta nozīmīga informācija. Svarīgi, ka iedzīvotāji var palīdzēt aizpildīt *baltos plankumus* bibliotēku novadpētniecības krājumos, jo par daudziem notikumiem laikmetu un varas griežos dokumentālas informācijas nav: tā ir zudusi, tikusi sagrozīta, iznīcināta vai slēpta (piemēram, par Aizsargu organizāciju). Iedzīvotāju iesaiste un informētība par to, ka bibliotēkā tiek vākti un glabāti novadpētniecības materiāli, bieži vien izšķirīga ir arī tam, lai tik daudz vērtīgu vēsturisko liecību neaizietu bojā.

Tā kā aktuāli ir saglabāt informāciju arī par mūsdienu vietējās sociālās, ekonomiskās, kultūras u. c. aktivitātēm, notikumiem, sasniegumiem, arvien vairāk bibliotēku iesaistās novada dzīves dokumentēšanā. Šo lielo darbu nevar paveikt viens bibliotekārs. Tādēļ svarīgi ir iesaistīt sabiedrību. Svarīgākais ir popularizēt, ka bibliotēka ir vieta, kur tiek apkopota un glabāta kopienas hronika, un lūgt piedalīties šāda novadpētniecības satura radīšanā (fotografēt, filmēt, rakstīt notikumu apskatus). Latvijas bibliotēkās visbiežāk iedzīvotāju iesaistīšana notiek kampaņas veidā, piemēram, vācot materiālus par kādu konkrētu tematu novadpētniecības izstādei, organizējot konkursus vai akcijas, piemēram, konkursu “Māju stāsti”, fotokonkursus “Cilvēks un tehnika”, “Senās amatu prasmes un dzīvesveids”, fotoakciju “Pāršķirstot fotoalbumus” vai stāstu vākšanu par kādu tēmu, piemēram, “Vietējie spoku stāsti”. Sociālajos tīklos un vietējā laikrakstā novada iedzīvotāji tiek aicināti dalīties ar informāciju par aktuālo tēmu. Par nepieciešamību līdzdarboties novadpētniecības krājuma papildināšanā iedzīvotāji tiek informēti gan ikdienas komunikācijā, gan pasākumos. Bibliotekāri secina, ka vislielāko atsaucību un gatavību iesaistīties bibliotēkas novadpētniecības aktivitātēs iedzīvotāji izrāda tad, ja katrs tiek uzrunāts personīgi. Reizēm iedzīvotāji nolemj iesaistīties pēc kāda bibliotēkas novadpētniecības pasākuma vai izstādes, kuru apmeklējuši. Aktuāli ir dot iespēju lietotājiem iesaistīties tiešsaistes satura veidošanā un papildināšanā. Piemēram, Saldus pilsētas bibliotēkas interaktīvajā datu bāzē “Saldus novadpētniecības enciklopēdija” ir iestrādāta sadaļa “Saziņa”, un jebkurš interesents tiek aicināts piedalīties platformas pilnveidošanā, izsakot viedokli, komentārus un iesakot novadpētniecības objektu. Arī Kuldīgas Galvenās bibliotēkas digitālās kolekcijas “Amatiermāksla Kuldīgas novadā” (<http://amatiermaksla.kuldiga.lv>) vietnē iestrādāta sadaļa “Pievienot materiālus”, kas šīs kolekcijas veidošanā ļauj iesaistīties ikvienam, vietnes veidotājiem iesūtot savas fotogrāfijas, atmiņu stāstus u. c. Tas ir ļoti noderīgi, jo kolekcijas mērķis ir apkopot un darīt pieejamus plašam lasītāju lokam materiālus par Kuldīgas novada un pilsētas pašdarbības kolektīviem: dejotājiem, dziedātājiem, teātra spēlētājiem, instrumentālajiem ansambļiem, lietišķās mākslas kolektīviem.

Vairākas bibliotēkas (piemēram, Aizkraukles pilsētas bibliotēka, Jēkabpils pilsētas bibliotēka), uztur novadpētniecības emuārus, kuru satura veidošanā var iesaistīties arī iedzīvotāji.

Viens no ļoti labiem piemēriem lietotāju iesaistīšanai digitālo kolekciju veidošanā ir LNB sadarbībā ar Latvijas atmiņas institūcijām – bibliotēkām, muzejiem, kultūras mantojuma aizsardzības un saglabāšanas organizācijām, kā arī ar privātpersonām īstenotais Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas projekts “Zudusī Latvija” (<https://www.zudusilatvija.lv/>), kas apvieno unikālu informāciju par zudušām un izmaiņu skartām Latvijas kultūrvēsturiskām vērtībām. Projektā “Zudusī

Latvija” var iesaistīties ikviens, gan iesūtot jaunus attēlus un fotogrāfijas, gan papildinot objektu aprakstus.

☞ No 2011. gada jūnija līdz oktobrim četrās Latvijas bibliotēkās (Ezernieku, Kursīšu, Pūres un Ugāles) notika Bila un Melindas Geitsu fonda Globālo bibliotēku finansētās un Mortensona Centra ASV realizētās starptautiskas bibliotēku Līderu un inovatoru apmācību programmas ietvaros izstrādātais un starptautiskās organizācijas *eIFL.net* (*Electronic information for libraries*, www.eifl.net/) finansiāli atbalstītais projekts “3i – ieraugi, iekadrē, ievieto”. Projekta mērķis – stiprināt bibliotēku kapacitāti un potenciālu vietējās sabiedrības iesaistīšanai lokālā satura veidošanā, lai atspoguļotu kopienas unikalitāti. Projekta laikā vietējie iedzīvotāji tika iesaistīti novadpētniecības kolekciju veidošanā, uzņemot fotogrāfijas un video materiālus. Par projekta līdzekļiem tika iegādāts tehniskais aprīkojums, lai veidotu vietējo saturu (videokameras, fotoaparāti, fotoprinteri), lai šo saturu uzglabātu (ārējie cietie diski), lai saturu parādītu plašākai publikai (video projektori, TV, mājas kinozāle). Tika organizētas mācības: video filmēšana, fotografēšana, attēlu digitālā apstrāde, videoklipu veidošana, materiālu publicēšana internetā, autortiesības u. c.). Projekta ietvaros tapa jauni novadpētniecības materiāli ar piekļuvi globālajā tīmeklī. (Igaune, Lidija. 3i : ieraugi, iekadrē, ievieto: prezentācija Latvijas bibliotekāru 10. kongresā “Brīva piekļuve zināšanām: pastāvīga progresa veicināšana” (2011.gada 12.-13.aprīlī) [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/48768.html>)

☞ Madlienas bibliotēkā 2014. gadā izstrādāta tīmekļa vietne “Slide” <https://www.slide.lv/> ar mērķi veidot Madlienas foto un video arhīvu. Šajā vietnē tiek atspoguļoti pagasta pasākumi, kā arī publicētas senās fotogrāfijas, diapozitīvi, video par agrākajiem notikumiem Madlienā. Jebkuram iedzīvotājam ir iespēja papildināt šo arhīvu ar foto, video vai uzrakstītiem materiāliem.

☞ 2020. gadā Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) sadarbībā ar *British Council* pārstāvniecību Latvijā, *UNESCO* Latvijas Nacionālo komisiju un reģionālajiem kuratoriem: Jelgavas pilsētas bibliotēku, Latgales Centrālo bibliotēku un Liepājas Centrālo zinātnisko bibliotēku īstenoja projektu “Zenit stāsti”. Šī projekta laikā skolēni (7.–12. klase) tika aicināti caur stāstiem un fotoattēliem izzināt savu vecāku un vecvecāku dzīvi trīs pilsētās – Daugavpilī, Jelgavā un Liepājā – laika posmā no 1960. līdz 1980. gadam, lai saglabātu vērtīgus stāstus nākamajām paaudzēm. Iesaistītās bibliotēkas dalību projektā un sadarbību ar skolām novērtēja kā ļoti veiksmīgu un rosinošu (tika meklētas labākās sadarbības formas ar jauniešiem un skolotājiem; izvērsās sadarbība ne tikai ar pilsētas izglītības iestādēm, bet arī ar Sabiedrības integrācijas pārvaldi, tā nodrošinot pamatu arī turpmākai sadarbībai jau citos projektos; nostiprinājās stāstniecības tradīcija un dzīvesstāstu saglabāšanas aktualitāte, tika iegūtas jaunas prasmes un pieredze tiešsaistes pasākumu īstenošanā). Projekta laikā iegūtie materiāli kļuva par vērtīgu papildinājumu bibliotēku novadpētniecības kolekcijām. Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka ar 57 fotogrāfijām papildināja LNB digitālo kolekciju “Zudusī Latvija”.

Informācija par projekta gaitu: <https://lnb.lv/lv/projekts-zenit-stasti-tuvina-paaudzes-un-bagatina-kulturas-mantojumu>

“Zenit stāstu” noslēguma pasākums: <https://www.youtube.com/watch?v=AQAdglev2yg&t=5s>

“Zenit stāstu” seminārs: <https://www.youtube.com/watch?v=QCTkrkD3HYo&t=3s>

(Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati, 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>;)

☞ 2020. gadā, sākoties ārkārtas situācijai sakarā ar Covid-18 pandēmiju, Zebrenes bibliotēka iesaistīja bibliotēkas lietotājus foto iemūžināšanas stāstā, kur katrs varēja dalīties ar savu foto un aprakstīt, kā viņš pavada pašizolācijas laiku. Iesūtītie darbi tika publicēti bibliotēkas “Facebook” lapā. Savukārt Kuldīgas Galvenā bibliotēka organizēja akciju “Vēstures liecinieks” (<http://biblio.kuldiga.lv/?id=1350&r=Aicin%C4%81m-k%C4%BC%C5%ABt-par-v%C4%93stures-liecinieku-pand%C4%93mijas-laik%C4%81>). Šajā akcijā ikviens tika aicināts kļūt par “vēstures liecinieku” un dalīties savās pārdomās, sajūtās, atmiņās, viedokļos, fotogrāfijās, zīmējumos un video par ārkārtas situācijas un pandēmijas laikā piedzīvoto. Akcijas mērķis: saglabāt dažādas laikmeta liecības kā novadpētniecības resursus, kas būs pieejami plašākai sabiedrībai nākotnē. Akcijas laikā iesniegtie materiāli un notikumu interpretācijas veidos priekšstatu par koronavīrusa pandēmiju Kuldīgā no iedzīvotāju atmiņām nākamajām paaudzēm. Alūksnes pilsētas bibliotēka alūksniešus aicināja piedalīties fotoakcijā “Iemūžināsim dienu pēc 100 gadiem!”, iesūtot fotogrāfijas ar 2020. gada 2. janvāra dzīves skatiem, lai veidotu kopīgu fotostāstu dienai, kad pirms 100 gadiem Alūksnei

piešķirtas pilsētas tiesības, un atstātu atmiņās par šo dienu nākamajai simtgadei: “Aplūkojot senās fotogrāfijas, var ieraudzīt ne tikai kādreiz dzīvojušus cilvēkus, bet arī novērtēt tā laika aktuālos notikumus, modi, izklaidi un paradumus, nojaust, kas toreiz bijis nozīmīgs.” Užavas bibliotēka organizēja foto konkursu par Covid-19 laiku “Rudens Užavā” sociālajā tīklā “Instagram”. Foto konkursam atsaucās 24 autori ar 104 attēliem. Tika izveidota gan virtuāla, gan fiziska izstāde. Izstādes “Gulbene. 80.-tie” veidošanas procesā – materiālu vākšanā par novada zudušajām industrijām – tika aicināti piedalīties arī iedzīvotāji, daloties ar privātajos arhīvos esošajiem materiāliem. Alojās pilsētas bibliotēka saistībā ar novadnieka, dzejnieka Ausekļa 170. dzimšanas dienas svinībām aicināja alojiešus piedalīties “Ausekļa dzejas audio grāmatas” izveidošanā. Atsaucās 19 dzejas ierunātāji – gan skolēni, gan pieaugušie. Ieraksti svētku dienā – 19. septembrī – tika atskaņoti pie bibliotēkas. Viesatu iedzīvotāji tika aicināti arī piedalīties izstādes veidošanā ciklā “Fotogrāfija stiprina ģimeni un aktivizē sabiedrību”. Šajā ciklā jau notikušas fotoizstādes par Viesatu senajām amatu prasmēm un dzīvesveidu, liktenslietām, skolas izlaidumiem, svētkiem, apģērbu u. c. 2020. gada tēma bija “Viesatu pagasta mājas 2020.gadā”. Iedzīvotāji tika aicināti ar telefonu vai fotoaparātu nofotografēt savu māju, tās apkārtni un citas ēkas teritorijā un nofotografēto materiālu nogādāt bibliotēkā, kā arī pievienot aprakstu par mājas celšanas gadu, kā radies mājas nosaukums, kādi cilvēki dzīvojuši mājā. (Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati, 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>)

☞ Sadarbojoties ar vietējiem iedzīvotājiem, Jūrkalnes bibliotēkā vāktas un apkopotas fotogrāfijas un vēstures liecības (zemesgrāmatas, apliecības u. c.) par Jūrkalnes pagasta teritoriju un tās ļaudīm no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām. Materiāli ir digitalizēti un pieejami lietotāju datorā mapē “Jūrkalne”. Sērenes pagasta bibliotēka 2019. gadā ieguva Jāņa Vovera uzņemto filmu par dzīvi un darbību Sērenes kolhozā (40 minūšu garumā). Aizkraukles pagasta bibliotēka saņēma bijušā pagasta pārvaldnieka – lasītāja Jāņa Galviņa paša uzņemtu filmu par “Aizkraukles” kolhozu. Pateicoties tam, ka Lutriņos kinofoto amatieris iemūžina visu aktuālo pagasta dzīvē, Lutriņu pagasta bibliotēkas krājumā ir jau 225 video. Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājums papildināts ar novadnieka videoamatiera Viļņa Blūma veidotajām videofilmām par Alūksni, tās apkārtni, vēsturiski nozīmīgiem notikumiem. 2020. gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkas Draugu klubiņa radošā grupa izveidojusi videofilmu “Smeldzīgais stāsts” (<https://www.youtube.com/watch?v=a3DO5MncY8E>). Stāstā atspoguļoti dramatiski notikumi Alūksnē 1946.–1948. gadā, kas sākas ar 1946. gada nakti uz 18. novembri, kad trīs draugi Ojārs Svārte, Alberts Zvirbulis un Paulis Jefimovs uzvilka bērzā Latvijas sarkanbaltsarkano karogu. Sižets veidots pēc arhīvu dokumentiem un to dienu notikumu aculiecinieku stāstiem. Filmas videooperators Vilnis Blūms filmējis un montējis ne tikai šo filmu, bet arī bibliotēkas video stāstu kolekciju “Alūksnieši stāsta...”. Savukārt klubiņa aktīviste, vēsturniece, viena no videofilmas veidotājām Astrīda Ievedniece arī uzsākusi popularizēt Alūksnes novadniekus literātos, vietējā laikraksta portālā “Aluksniesiem.lv” publicējot savas fotogrāfijas, kurām piemeklē kāda novadnieka grāmatas citātu. Draugu klubiņa atbalstītāji arī veido saturu bibliotēkas novadpētniecības pasākumiem. Piemēram, novadpētnieks Aivars Puzulis uzstājās sarunu cikla “Alūksnei 100. Cilvēki. Fakti. Notikumi” pasākumā “Ēka Latgales ielā un tās saimnieki”, bet Dr. A. Misiņa Medicīnas vēstures muzeja vadītāja Ilze Baltā – pasākumā “Daktera Misiņa devums Alūksnei” (Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>.)

☞ Daudzeses pagasta bibliotēka sadarbībā ar vietējiem novadpētniekiem jau otro gadu realizē projektu “Daudzeses pagasta vēstures mirkli”, fiksējot vairāku cienījama vecuma pagasta iedzīvotāju atmiņas, fotografējot ēkas, pierakstot iedzīvotāju stāstus, saglabājot citus iegūtos materiālus – senas fotogrāfijas, dokumentus. Visa iegūtā informācija tiek digitalizēta. (Aizkraukles reģiona bibliotēku pārskats par darbu 2017. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/489980.html>; 51. lpp.)

☞ Gulbenes novada bibliotēka (GNB) īstenojusi projektu “Stāstu talka” Tā mērķis – veicināt stāstniecības tradīciju attīstību Gulbenes novadā, iesaistot bērnus un jauniešus, un rosinot viņos vēlmi izzināt savas dzimtas vēsturi. Sadarbībā ar Gulbenes novada pagastu bibliotekārēm tika vākti bērniības stāsti – audio, video formātā, kā arī rakstītā veidā. 2019. gadā GNB tīmekļa vietnes sadaļā “Novads” ir izveidota jauna digitālā kolekcija “Stāstu talka” (<https://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/novads/novada-kolekcijas/stastu-talka>), kur ievietoti novada iedzīvotāju atmiņu stāsti par savu bērniību. Kopumā projekta ietvaros tika savākti un apstrādāti 30 video stāsti, vairāk nekā 70 audio stāstu, kā arī 16 stāsti pierakstītā veidā. (Gulbenes novada bibliotēka. Gulbenes novada bibliotēkas atskaite par 2019. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/837372.html>; 54. lpp.)

☞ Valmieras bibliotēka ir UNESCO LNK projekta “Stāstu bibliotēkas” dalībiece. Kopš 2009. gada bibliotēka aktīvi rīko stāstīšanas pasākumus, akcentējot to kā vienu no novadpētniecības darba formām. Individuāli un grupās intervējot cilvēkus, izzina, apkopo un popularizē stāstus par Valmieru un apkaimi. Tādējādi tiek apzināta un saglabāta novada mutvārdu vēsture, folklorā, vietvārdi u. c. ar nemateriālo kultūras mantojumu saistītas vērtības. Vienlaikus tiek apzināti videomateriāli, rokraksti un fotogrāfijas, kuros fiksētas personības, notikumi u. c. nozīmīgas liecības, un kuras saglabājušās iedzīvotāju personīgajos arhīvos. Ar stāstu pasākumiem tiek veicināta izpratne par kopienas vēsturi, ceļot tās pašapziņu un vienojot kopienas starppaudžu dialogā. Bibliotēka rada piemērotu vidi nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai, stāstīšanas tradīciju stiprināšanai un pārmantošanai. Kā arī aktivizē stāstīšanai iedzīvotājus kopienas tuvējā apkaimē un pilnveido klausīšanās un stāstīšanas iemaņas, rosinot cilvēkus dalīties atmiņās, pieredzē un zināšanās. Stāstu un stāstīšanas pasākumi tiek organizēti dažādām valmieriešu paaudzēm. Caur aktivitātēm tiek apzināta kopienas mutvārdu vēsture, dzīvo notikumu liecinieki un kultūras mantojuma vērtības, tās tiek fiksētas un padarītas pieejamas sabiedrībai Valmieras bibliotēkas Novadpētniecības platformā <http://biblioteka.valmiera.lv/lv/novadpetnieciba>. 2019. gadā izdota grāmata “Baznīcas gailis ir valmierietis”, kurā iekļauti stāstu pasākumos ierakstīti valmieriešu stāsti un vietvārdu apraksti. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/837364.html>; 43.-44. lpp.)

☞ Leimaņu bibliotēka 2019. gadā vāca cilvēku atmiņu stāstījumus, fotogrāfijas, preses izdevumu materiālus par kolhozu laiku Leimaņu pagastā teritorijā. 2020. gada janvārī tika atklāta izstāde “Kolhozu laiks Leimaņu pagasta teritorijā”, kurā varēja apskatīt fotogrāfijas, atmiņu pierakstus, dokumentus, laikrakstu materiālus par 50 kolektīvizācijas gadiem ciemu un kolhozu vēsturē, notikumiem, cilvēkiem. (Pārskats par Jēkabpils reģiona un Neretas novada bibliotēku darbību 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Jēkabpils, 2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/836858.html>; 36. lpp.)

☞ Aulejas pagastā 2020. gadā jau sesto gadu pēc kārtas izdots kalendārs, kuru sagatavo bibliotēkas vadītāja Zinaīda Pikmane. Kalendāra veidošanai tiek izmantotas fotogrāfijas, kuras iesūta novadnieki, gan arī no bibliotēkas un tautas nama fotoarhīva. Kalendārs Aulejas iedzīvotāju vidū ir ļoti pieprasīts un populārs, par ko liecina arī tas, ka fotogrāfijas 2021. gada kalendāram iesūtījuši jau 28 cilvēki, turklāt šī gada kalendāra tapšanā iesaistījušies arī pagasta makšķernieki un mednieki. (Krāslavas reģiona publisko bibliotēku pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901729.html>; 49. lpp.)

☞ Briežuciema bibliotēka sadarbībā ar fotogrāfu Igoru Pliču, kuram top grāmata par Latgales fotogrāfiem, visa gada garumā savā “Facebook” kontā publicēja senas vietējās fotogrāfijas, aicinot iedzīvotājus iesaistīties vietu, pasākumu, cilvēku un fotogrāfiju autoru atpazīšanā. (Balvu reģiona bibliotēku darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 20.09.2021. Balvi, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/898564.html>; 34. lpp.)

☞ Valkas kora “Tālava” ilggadīgā dziedātāja Anita Zvirgzdiņa Valkas novada centrālās bibliotēkas novadpētniecības krājumam dāvinājusi savus saglabātos materiālus: Dziesmu svētkiem veltītas medaļas, piemiņas vimpļus, piezīmes par Valkas kultūras nama jauktā kora darbību 1989./90. gada sezonā (dalībnieku saraksti un paraksti, mēģinājumu apmeklējuma atzīmes, pasākumu plāni, pat receptes), kā arī Valkas jauktā kora hroniku. Sākta hronikas digitalizācija un ievietošana Novadpētniecības datubāzē. (Valkas, Smiltenes un Strenču novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 1.10.2021. Valka, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901878.html>; 86. lpp.)

☞ Valmieras bibliotēkā 2020. gadā brīvprātīgo darbu veica novadpētniecības entuziasti, seniori Edīte Širava un Uldis Bikše. E. Širava jau otro gadu palīdz rokrakstu pārrakstīšanā. 2020. gadā viņa pārrakstījusi 12 dokumentus 142 lpp. apjomā. U. Bikše veica audioierakstu un videoierakstu digitalizāciju, tai skaitā Burtnieku pagasta bibliotēkas krājumā esošo videokasešu satura digitalizāciju. Tāpat U. Bikše digitalizējis sava tēva, skolotāja Jāņa Bikšes fotogrāfiju un diapozitīvu kolekciju. Brīvprātīgie tika iesaistīti arī stāstnieku festivāla rīkošanā. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901879.html>; 47. lpp.)

Iedzīvotāju iesaistīšana ir nozīmīga ne tikai kultūras mantojuma dokumentēšanas un saglabāšanas kontekstā. Līdzdalība veicina iedzīvotāju piederības izjūtu novadam, savstarpēju iepazīšanos, tīklošanos, rosina pilsonisko aktivitāti, kā arī palīdz apzināties novada unikalitāti un bagātību.

Palielinās bibliotēkas novadpētniecības darba nozīme kopienas veidošanā un saliedēšanā, lokālās identitātes stiprināšanā.

Sadarbības veidi.

Profesionālajā literatūrā tiek apskatīti dažādi sadarbības veidi novadpētniecībā, un vairākus no tiem īsteno arī Latvijas bibliotēkās.

Novadpētniecības darba koordinēšana.

Koordinēšanas darbs būtu jāsāk ar darba grupas vai novadpētniecības komisijas izveidi no visiem novadpētniecības darbā iesaistītajiem (muzejs, arhīvs, vēstures biedrība, skola, novadpētnieki un citi) un sava veida auditu, lai apzinātu, ko katrs dalībnieks dara novadpētniecībā, kādas ir katra stiprās puses, un identificētu krājumu aptvērumu. Šādi var atklāt funkciju un krājumu dublēšanos, kā arī informācijas iztrūkumu un nepilnības krājumos par konkrētiem vēstures posmiem, notikumiem, cilvēkiem. Izstrādājama kopīga novadpētniecības darba stratēģija, kurā vienojas par kopīgu vīziju novada novadpētniecības krājumu pārvaldīšanai un attīstībai, risina jautājumus par novadpētniecības darba funkciju, krājumu un programmu koordinēšanu, piekļuvi krājumiem, krājuma saglabāšanu un drošību, digitalizāciju, pētniecību u. c. Izveidojams informācijas apmaiņas tīkls, piemēram, dalībnieku vēstkopa, informatīvas sanāksmes. Bieži vien tiek nolemts kopīgi izmantot tehniskos un tehnoloģiskos resursus, piemēram, reprogrāfijas, restaurēšanas un saglabāšanas, digitalizēšanas iekārtas.

☞ Katra mēneša pirmajā otrdienā tiek organizēta Ērgļu novada muzeju darbinieku, bibliotekāru, kultūras darbinieku kopsapulce, kurā notiek dalīšanās idejās un iecerēs, saskaņoti pasākumu un aktivitāšu plāni, veidota sadarbība. (Madonas novada bibliotēka. Pārskats par Madonas, Cesvaines, Ērgļu, Lubānas un Varakļānu novadu pašvaldību bibliotēku darbību 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Madona, 2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/837188.html>; 75. lpp.)

Profesionālajā literatūrā⁸ vairākkārt uzsvērts, ka iniciatīvu šādai sadarbībai būtu jāuzņemas bibliotekāram kā informācijas profesionālim un pārvaldniekam, kurš spēj gan apzināt un identificēt novadpētniecības materiālu kolekcijas ārpus bibliotēkas, gan bez grūtībām veidot kontaktus, jo lielākoties visi, kas saistīti ar novadpētniecības darbu, apmeklē bibliotēku, kā arī parasti jau pastāv sadarbības saites ar citām atmiņas institūcijām. Bibliotēka arī spēj nodrošināt lielākas ērtības apmeklētājiem, neitrālu, viesmīlīgu, visiem brīvi pieejamu vidi, plašu pārklājumu. Tā ir atvērta ilgas stundas, bieži arī sestdienās; atrašanās vieta labi pieejama, bieži centrā; nodrošinātas darba vietas; pieejama tehnika un tehnoloģijas, aprīkojums – kopētājs, IKT). Papildus bibliotēka nodrošina piekļuvi dažādiem tiešsaistes resursiem, piemēram, maksas abonētajām datubāzēm.

Bibliotēka kā sabiedrībai tuvākā un atvērtākā institūcija var darboties arī kā konsultants un starpnieks starp iedzīvotājiem un institūcijām, kuras glabā novadpētniecības materiālus: izvērtēt iedzīvotāju atnestos un piedāvātos novadpētniecības materiālus un, ja tie neatbilst bibliotēkas komplektēšanas profilam, novirzīt uz atbilstošāko institūciju, piemēram, uz bibliotēku atgādāto baznīcas arhīvu tālāk nodot arhīvam.

☞ Līvānu novada centrālā bibliotēka jau 2015. gadā sadarbībā ar citām atmiņas institūcijām, individuālajiem novadpētniekiem, nevalstiskajām organizācijām, novadā populāriem cilvēkiem iesāka darbu novadpētniecības resursu apvienošanā un koordinēšanā, lai nedublētu novadpētniecības darbu un optimāli izmantotu resursus. (Līvānu novada Centrālā bibliotēka. Pārskats par Līvānu reģiona bibliotēku darbu 2015. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Līvāni, 2016. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70953.html>; 69. lpp.)

⁸ Reid, Peter H. The digital age and local studies. Oxford, England ; New Hampshire, USA : Chandos, 2003. xix, 237 p. Chandos information professional series . ISBN 1843340518.

Sadarbība komplektēšanā, krājuma un digitālo resursu veidošanā.

Mērķis ir kopīgiem spēkiem izveidot visaptverošu novadpētniecības krājumu, kas ir brīvi pieejams ikvienam. Komplektēšana jāveic sadarbojoties: apmainoties ar informāciju, saskaņojot jaunieguvumu iegādi.

Nereti bibliotēkas izmanto novadpētniecības materiālu ilgtermiņa deponējumu (*long term loan*), piemēram, no vēstures biedrībām, lai atvieglotu tiem publisku piekļuvi. Dažos gadījumos bibliotēka var darboties kā repozitārijs sadarbības partneru krājumiem, piemēram, individuālie novadpētnieki vai biedrības var deponēt savu novadpētniecības krājumu bibliotēkā pieejamības uzlabošanas un labāku dokumentu saglabāšanas un drošības apsvērumu dēļ. Retus un nozīmīgus materiālus bibliotēka var palīdzēt digitalizēt. Krājuma attīstība arvien biežāk mūsdienās jāskata kā digitālas partnerības veidošana.⁹ Tas ne vienmēr nozīmē digitalizāciju – dažkārt pietiekami ir savstarpēji savās tīmekļa vietnēs publicēt hipersaites uz citu institūciju digitālajiem resursiem vai tīmekļa vietni, tādējādi lietotāju pārvirzot uz nepieciešamajiem materiāliem citur. Šādas saites nodrošināmas arī uz nacionāla līmeņa novadpētniecības resursiem. Savukārt nacionāla līmeņa institūcijām jāpiedāvā informācija par to, kas tiek glabāts vietēja līmeņa krātuvēs.

Nozīmīga ir arī citu novadpētniecībā iesaistīto organizāciju popularizēšana. Bibliotēkā var izveidot pārskatāmu uzziņu materiālu – kādi materiāli atrodas pie kura sadarbības partnera, ko var izmantot pieprasījumu novirzīšanai. Var izveidot arī karti, kurā atzīmētas visas novada institūcijas (ar atrašanās vietām un darba laikiem), uz kurām varētu sūtīt novadpētniecības interesentus, ja bibliotēkā nav atbilstošo materiālu. Var izveidot šādu institūciju un individuālo novadpētnieku datubāzi, kurā iekļauj informāciju par darbības mērķiem un funkcijām, krājumiem, pievieno atrašanās vietas adresi, kontaktus, saiti uz tīmekļa vietni.¹⁰ Šāda datubāze ir regulāri jāatjaunina. Saņemot atļauju no visiem iesaistītajiem, šādu datubāzi var publicēt bibliotēkas tīmekļa vietnē publiskai pieejamībai. Iesaistītie partneri var savās tīmekļa vietnēs, sociālo tīklu profilos un citādā veidā popularizēt viens otra jaunumus, aktivitātes, reklamēt pasākumus, programmas, informēt par pētījumiem.

§ Viļķenes bibliotēkā izveidots vietējo novadpētnieku kontaktu reģistrs. (Kopsavilkums par darbu Limbažu un Alojās novadu bibliotēkās 2015. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Limbaži, 2016. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70951.html>; 30. lpp.)

§ Valmieras bibliotēka iesaistījusi Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta autobiogrāfiju krājuma izveidē Latviešu folkloras krātuves digitālajā arhīvā “Garamantas.lv” (<http://garamantas.lv/>). 2020. gadā sagatavots jau astotais sūtījums par novadniekiem. Sagatavošanas procesā tiek intervēti materiāla iesniedzēji, apzinātas, skenētas un aprakstītas fotogrāfijas un citi dokumenti. Atmiņas tika saņemtas arī skaņu ierakstos (magnetofona lentās), kas arī tika digitalizētas. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901879.html>; 42., 47. lpp.)

§ Valmieras bibliotēkas novadpētniecības speciālisti 2020. gada pavasarī organizēja Novadpētniecības digitālo aģentu mācības, sagatavojot vienu bibliotekāru no katra reģiona novada (Beverīnas, Burtnieku, Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas un Kocēnu), kura uzdevumos turpmāk ietilpst novadpētniecības materiālu sagatavošana publicēšanai un ievietošana Valmieras bibliotēkas Novadpētniecības platformā (<https://biblioteka.valmiera.lv/lv/novadpetnieciba>, integrēta Valmieras bibliotēkas tīmekļvietnē), kā arī novada kolēģu darba koordinēšana šāda satura radīšanā. Rezultātā izveidota digitālā komanda, kura strādā pie Novadpētniecības platformas satura veidošanas. Valmieras bibliotēka 2020. gadā arī aizsāka sadarbību ar Valmieras muzeju Novadpētniecības platformas satura veidošanā, tādēļ tajā tika izveidots šķirklis “Valmieras muzejs raksta” (<https://biblioteka.valmiera.lv/lv/novadpetnieciba/valmieras-muzejs-raksta>), kurā skatāmi muzeja

⁹ Reid, Peter H. The digital age and local studies. Oxford, England ; New Hampshire, USA : Chandos, 2003. p. 150. Chandos information professional series. ISBN 1843340518.

¹⁰ Turpat.

pētnieku izveidotie materiāli par Valmieras vēsturi. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901879.html>; 46., 47.-48. lpp.)

Dalīšanās ar informāciju, zināšanām, konsultācijas. Kooperācija uzziņu sniegšanā.

Sadarbības partneri viens otram palīdz izpildīt sarežģītas uzziņas un sniedz konsultācijas, ekspertu padomus dažādos novadpētniecības jautājumos, piemēram, muzeja darbinieki konsultē muzeju nozares jautājumos, bet bibliotekāri – bibliotēku nozares jautājumos, palīdz saņemt izdevumus SBA kārtā vai rakstu elektroniskās kopijas no Latvijas Nacionālās bibliotēkas, sniedz pieeju resursiem Valsts vienotajā bibliotēku informācijas sistēmā. Visi sadarbības partneri var iesaistīties metadatu veidošanā digitālajām kolekcijām, piemēram, attēlu.

Kopīga dalība projektos. Dalība vai atbalsts partneru īstenotajiem projektiem.

Vairāku institūciju apvienošanās dod iespēju piedalīties dažādu nozaru projektu programmās, piemēram, gan muzeju, gan bibliotēku programmās.

Sadarbības partneri var palīdzēt, asistēt viens otram arī katra individuālo projektu izstrādē un vadīšanā, piemēram, bibliotēka – muzejam, novadpētniekiem, novada vēstures grupai, vēstures entuziastiem.

Arvien aktuālāki ir starpnozaru digitālie projekti, piemēram, tematisku digitālo kolekciju veidošana, kas ļauj apvienot atšķirīgas kolekcijas par vienu tematu. Digitalizācija arvien ir labs risinājums arī tad, ja nepieciešams uzlabot pieejamību atsevišķām kolekcijām.

🔗 Kā labas prakses piemēru atmiņas institūciju un privātpersonu sadarbībai var minēt Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas projektu “Zudusī Latvija” (<https://www.zudusilatvija.lv/>) – tā tapšanas gaitā sadarbojušies liels skaits atmiņas institūciju un privātpersonu.

🔗 Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas bibliotēkām, muzejiem un arhīviem veido jaunu digitālo kolekciju “Industriālais mantojums” par nozīmīgākajiem rūpniecības uzņēmumiem visā Latvijas teritorijā. Projektā tiek iekļauti uzņēmumi, kuru produkcija bija zināma Latvijā, Padomju Savienībā vai visā pasaulē. Uzņēmumu vēsturiskais aptvērums ir no 19. gadsimta sākuma līdz 1991. gadam. Projektā katram uzņēmumam tiks veidots apraksts par uzņēmuma vēsturi, ēkām, kurās tas atradies un nozīmīgiem cilvēkiem šajā uzņēmumā. Apraksts tiks papildināts ar digitalizētiem objektiem no bibliotēku, muzeju, arhīvu krājumiem. Uzņēmumi no visas Latvijas teritorijas tiks atspoguļoti interaktīvā kartē. 2020. gadā projektā iesaistījās 27 publiskās bibliotēkas (t. sk. pilsētu un pagastu bibliotēkas), kas sagatavojušas materiālus par savā teritorijā pastāvējušiem 77 uzņēmumiem, digitalizējušas bibliotēku krājumā pieejamos attēlus. (Ausēja, Eva. [Par projekta “Industriālais mantojums” statistiku]. E-pasta ziņojums. 2021. gada 15. marts.)

🔗 2019. gadā Dobeles novada Aizstrautnieku bibliotēka sadarbībā ar Dobeles novada Kultūrizglītības biedrību “Gaismas koks” realizēja projektu “Dobeles pagasta kultūrvēsturiskās un ainaviskās vietas”. Šī projekta ietvaros no 2019. gada aprīļa līdz novembrim Aizstrautnieku bibliotēkas vadītāja kopā ar profesionālu fotogrāfu Agri Šiliņu devās sešās ekspedīcijās pa Dobeles pagastu, lai veiktu kultūrvēsturisko pagasta vietu un interesanto ainavu iemūžināšanu fotogrāfijās. Projekta rezultāts ir 32 objektu 327 fotogrāfijas, kas ir apkopotas digitālā kolekcijā Aizstrautnieku bibliotēkā. (Dobeles novada centrālā bibliotēka. Pārskats par Dobeles reģiona novadu bibliotēku darbu 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Dobeles, 2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/836825.html>; 55. lpp.)

🔗 Aknīstes bibliotēka kopā ar Aknīstes Novadpētniecības muzeju veic jaunu, kopīgu izpētes darbu – Aknīstes māju vēstures apkopošanu. (Pārskats par Jēkabpils reģiona un Neretas novada bibliotēku darbību 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Jēkabpils, 2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/836858.html>; 34. lpp.)

Nereti kopīgu pētniecības projektu rezultātā top publikācijas, jauni izdevumi, filmas.

⌘ Preiļu Galvenā bibliotēka 2019. gadā līdzdarbojusies Preiļu novada bērnu un jauniešu sporta skolas futbola trenera Imanta Babra ieceres – e-grāmatas “Ieskats Preiļu futbola, sporta un pilsētas vēsturē” veidošanā. Izdevums ir apjomīgs, vēsturiski izziņošs materiāls par sporta un it īpaši futbola attīstību Preiļos, kurā ar seno laikrakstu publikāciju starpniecību atklāts pagājušā gadsimta Preiļu kultūras, sabiedriskās un sporta dzīves atspoguļojums periodiskajos izdevumos. Bibliotēkas pienesums šī pētnieciskā projektā tapšanā – informācijas atlase Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodisko izdevumu krātuvē “Periodika.lv”. (Preiļu Galvenā bibliotēka. Darba pārskats par 2019. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/837294.html>; 55. lpp.)

⌘ Jelgavas pilsētas bibliotēkā, sadarbojoties ar jelgavnieku, psihiatru, Jelgavas Latviešu biedrības vadītāju no 1999. līdz 2018. gadam Paulu Rēveli, izdots e-izdevums “Mans kāpums” (<http://www.jelgavasbiblioteka.lv/files/20200212140225728601715.pdf>) – Pauļa Rēveļa atmiņas par Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas torņa atjaunošanu, apkopojot vērtīgas liecības – fotogrāfijas, dokumentu kopijas par tā laika notikumiem – Atmodu, Latvijas Tautas frontes Jelgavas nodaļas dibināšanu, pilsētas pirmskara simbolu atjaunošanu. (Jelgavas pilsētas bibliotēka. Jelgavas pilsētas bibliotēku gada pārskats 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901706.html>; 59. lpp.)

⌘ 2020. gadā Smiltenes novada bibliotēkai sadarbojoties ar Smiltenes novada muzeja darbiniekiem, vēstures pētniekiem, novadpētniecības entuziastiem un kolekcionāriem, izveidots pilsētas simtgadei veltīts Smiltenes svarīgāko notikumu apkopojums – izdevums “100 notikumi Smiltenes vēsturē” (https://smiltene.lv/pdf_100-notikumi-smiltenes-vesture/). (Valkas novada centrālā bibliotēka. Valkas, Smiltenes un Strenču novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Valka, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901878.html>; 88. lpp.)

Kopīgu pasākumu un programmu, dažādu aktivitāšu organizēšana. Dalība vai atbalsts sadarbības partnera organizētajām norisēm.

Apvienojot resursus (cilvēkresursus, finanšu resursus, katras nozares unikālās profesionālās zināšanas, pieredzi, kontaktu tīklu u. c.), iespējams organizēt vairāk, vērienīgākus un kvalitatīvākus pasākumus, piemēram, konferences, seminārus, apjomīgas ekspozīcijas, izglītojošus un tematiskus pasākumus. Tie var būt ne tikai reģionāli, bet arī valsts mēroga un starptautiski.

⌘ Rēzeknes pilsētas Centrālās bibliotēkas pārstāvji 2017. gadā piedalījās Skodas (Lietuva) bibliotēkas rīkotajā starptautiskajā konferencē “Baltu cilšu – latgaliešu, kuršu un žemaišu – novadu līdzīgais un atšķirīgais” ar diviem referātiem: “Francis Trasuns – Latvijas vienotājs, Latgales Prometejs un modinātājs”, “Rēzeknes pilskalns laikmetu griežos”. (Rēzeknes pilsētas Centrālās bibliotēkas darba pārskats par 2017. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/496571.html>; 39. lpp.)